

KUN-SZT-MÁRTON és VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi és közgazdasági hetiközlöny.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Éves díj — — — — — 4 ft.
Féléves — — — — — 3 ft.
Egyes szám ára 10 kr.
A hirdetések díjak előre fizetendők.

MEGJELEN VASÁRNAP REGGEL.

Felétz szerkesztő: Kiadó-tulajdonos:
REITZ JÁNOS. CSANÁDY JÓZSEF.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy hasabos feltétlenkorlat 10 kr.

NYILTÁRTI KÖZLEMÉNYEK:

Feltétlenkorlat 24 kr. — Bélyegű 80 kr. külön fizetendő.

A Kunszentmárton—Tisza-ughi vasút.

(zs.) Bárd Fechtig Imre engedélyes képviselő felől, melyben Kunszentmárton közönségétől 32.000 frtnyi törzsrészevnyük jegyzését kéri a Kunszentmárton és Tisza-Ugh között létesítendő vicinális vasut számára, — a mai napon dönt a község képviselőtestülete.

Lapunk — fennállása óta — a közérdekelt szolgálta mindenha, több vagy kevesebb sikerrel, ennek elbírálása nem a mi tisztünk. A nagy közönség érdeke, ez volt programunk s ezen jelszónak megfelelőleg közeledtünk az utolsó órában, a döntés előtt még egyszer felelőnk szavainkat a Kunszentmárton—Tisza-ughi vasut érdekében, a közérdek szolgáltatában. Függetlennek tudjuk magunkat s épp azért, meg merjük az igazságot mondani mindeneknek, sőt, ha kell az uralkodó iramlatnak is. Mert a mi feladatunk nem éhet az, hogy a felszínre levő többség szeméinek csatlósai és hírnököi legyünk. Olvasó közönségünk a saját eszméinkre kíváncsi az utat várja tőlünk, hogy szembezálljunk mindenekkel, ha a mi felfogásunk szerint azok a közérdeknek helyes szolgáltatában nem állanak.

Mind Ezeket pedig azért bocsátottuk előre, mert az említett vasut-vonal létesítése ellen, vagy a mi egyre megy, a kért segítségnek elutasítása mellett a hangulat kedvezőnek látszik.

Vegyük csak elő ezt a kérdést s tárgyaljuk higgadt mérséklettel. Nézzük lekereskedő szemmel, hogy a hozandó áldo-

zat arányban áll-e vagy felezi-e a várható hasznót.

Fechtig Imre báró Kunszentmártontól 32.000 frtnyi törzsrészevnyük jegyzését kéri, és kéri ugy, ha ezen módokat a képviselőtestületnek jobban tetszik, hogy Kunszentmárton tulajdonát képező s a Kunszentmárton-tenyői vasuttra jegyzett 150.000 frtnyi részvényekből 32.000 frtnyt felkesebbe az ő vállalatába. Tehát, ha eddig volt 150.000 frtnyi Kunszentmárton-tenyői vasuti törzsrészevnyük, ha a kért segélyt megadjuk lesz 118.000 frtnyi kunszentmárton-tenyői részvényük s 32.000 frtnyi kunszentmárton-tisza-ughi részvényük. A vagyonunk esoribatlanul megmarad, csak a jobb szebnkből a balba tettük át 32.000 forintot.

Ugyanaz a helyzet, mintha valakinek 150.000 frtja hever a takarékbán; ebből azonban 32.000 frtot elvesz és egy új takarékbá helyezi, a hol ugyan a haszon előreláthatólag kisebb lesz, de a hol többé eppugy megmarad, mint régti helyén.

A másik áldozat már sokkal komolyabb, sokkal számbavehetőbb. Ha a tervezett vasut létesül, ez a kunszentmártoni Körös-híd jóvedelmét elvitatathatlanul a pászanti fogja. Ezt mindenki belátja és le nem cáfolyhatja senki. Csakhogy ezen apadás, semmi körülmények között nem lesz olyan nagy, a mint azt a vasut ellenesek festeni szeretnék. A forgalom ugyan eszaki csökenni fog, de előreláthatólag nem olyan mértékben, hogy komoly bonyodalmakra okot szolgáltatson.

A vasut ellenesek által hangoztatott

egyéb ellenvetések, hogy például a Kunszentmárton-tisza-ughi vasut a forgalmat tölünk elterelné és a Tisza-Zug kereskedelmi életét Kecske-mét felé terelné alig vezethető komolyan. Mert csak nem képzelhető el, hogy a csepai vagy a saai ember egy vaggon buzaját, vagy hízott sertésé Kecske-méten keresztül szállítsa a fővároshoz, hogy Tisza-Ughon át rakja szállítmányát a kompra s onnan ímet fel a vasuttra, a mikor Kunszentmártonon keresztül egyenesen a fővároshoz juttathatja, még pedig sokkal olcsóbban, mint anott.

Ez az érem egyik fele. Ezek az igazi és vélt áldozatok. Nézzük meg az érem másik felét is.

Vasut, a gyors közlekedés, még soha nem értott egy közönségnek sem. Hiszen, a mint tudjuk annak idejében maga Benický Ferenc, az akkori szolnoki főispán, minden rábeszélő tehetőségére volt szűksgé, hogy meggyőzőse Kunszentmárton, a kunszentmárton-tenyői vasut-vonal hasznáról. Problán csak meg valaki, ezt a vasutat tőlünk ma elvenni, ugyan pórul járna. Pedig a szűkkeltség és rövidlátás akkor is az kiáltotta, nem kell.

Ha Kunszentmárton-tisza-ughi vasut, létesül Kunszentmárton idegen forgalma örömslag emelkedik majd. Az a tisza-ughi ember, ha 20—30 krért bejöhet Kunszentmártonba, 60 annyszor fordul meg nálunk, mint eddig. A mit elvesztünk a hid jóvedelmének csökkenésénél, az kétszeresen visszanyerjük így. Ez az egyik.

Kunszentmárton közönségének nagy része halezi szöllibirtokos. Kiszámíthatlan

Kis szobájába vonult. Itt aztán nem tartotta viszes könyveit. Sirt keserve. Ugy fájt neki valam, olyan megmagyarázhatatlan tört ki belőle a keeserűg. Aztán elgondolkozott . . .

Ugy talalta, hogy a szülők vissza élnek az ő szívével. Nem csak vele bannak igazságtalanul, hanem Berkes Gyulával is. Miért? Ére kérdéses igyekezett magyarázatot keresni. De nem talált. Hiszen eddig semmi kifogásuk sem volt Berkes Gyula ellen. Ugy aztán ádségeket, dedégetteit vendég volt ő kezdetben náluk, amikor Evelyn az ő nemes, tiszta szívet még nem érte meg. Reményeket fűtök hozzá, dicserőleg nyilatkozta előtte, de még akkor nem is szerette. Most pedig reményeitől akarják megfosztani. Ez jogtalanog tőlük.

Igen, jogtalanog, ismételtette magában, meg kell tudnom, miért történik ez?

Most meg Gyula jutott eszébe. Hogy meg szokta már! Szerette, mert szelid és szerény volt, mert őt úgy megtudta érteni, mint senki más. Igaz! Ma is elfog jönni. Közéleg már a látogatás ideje. Mások oly türelmetlenül várta s most félve számlálta a perceket. — Már átibus is lehet . . . Ez ő ez az a kísért szemekkel lesz kénytelen fogadni. Nem, nem, meg kell akadályozni a mai látogatást. — De hogyan?

Az átúra ment, hogy ott várja a kapuban, talán ott eszébe jut valam, úgy, úgy is történt.

Gyula csakhamar megérkezett. Evelyn a földre szegte szemét, nem mert fölnézni, mikor őt üdvözölte. Gyula is meglepődött Evelyn szomorúságán. Mások mosolygás és öröm ültetőzött az arán a szép arcán és e változások nagy megütözött,

hogy alig tudott szöhoz jutni. Végre is azzal a mindennapi tréfával állott elő:

— Evelyn! ne szomorkodjék! Mert aki pnteken szomorú, vasárnap is az lesz. De mondja meg miuiba?

— Nemmi! Különbön vasárnap meg mondom. Ott lesz a templomban?

Ott! szölt a feleség.
— Jól addig is leten önnel, ugy-e nem haragszik, hogy nem hívom be, de hát úgy faj a fejem a ezzel eltintt a kapuban.

Igazat mondott! Hisz mindene faj, kimerültekké érezte magát oda bent. Hisz azzal kellett neki így banni, akinek inkább keblire borulni szeretett volna, hogy elpanaszolja, büjait, bánatát: a szülei szándékait.

— Jól addig is leten önnel, hogy felucodjék amulatából. Nem tudta mire vélni Evelyn vicsekdedét.

— Ugy látszik nem én vagyok ok bántásának, mondogatta magában.

Dehát akkor miért nem fogadott? Hiszen megvigasztaltam volna? És holnap sem beszélhetek vele, — folytatta tovább — mert csak vasárnap akar velem találkozni. Istennem mi lesz ebből?

Ugy fájt neki ez az értetelenség. A szölköre nem is gondolt.

Három hét mult. Ez alnt alig beszéltek egymással. Hanem nyomára jöttek minden mértékben. Tiszánál látták a helyüket. Megértették egymást továbbra is. A szemükkel fokozódott. A

TÁRCA.

Evelin.

Ira: Vágnablasi Gusztáv.

A „Kunszentmárton és Vidék” eredeti tárcája.

„A szerelők öök, de sohasem korak.”

Evelinről mondok, hogy „korán kerdi” . . . Csak enyit mondok. Éretek belőlük mindenki. Ez a két szó a kavés fűszár birodalmában sültetett meg. Mikor meghallotta ezt Evelyn mosolygott rajta, és tovább szeretett. Most már szive egész mezeivel gondolt az ő Gyulájára, arra a szép, szíves, szöke ifjúra, a ki neki már hosszabb idő óta udvarolt, de akinek a szölk csak egy ideje fűtök reményét. Aztán úgy látzott, mintha más céljuk lenne. Jölehet, hogy a városnak fölcsökdi hivatalnok volt.

Csakhogy Evelyn szerelme nem volt ám szalmaláng. Tiltott gyümölcs lett az, tehát édesebb minden egyebnél, bár szölk előtt nem volt.

Amegedelmes leány szerepét akkor játszóta legjobban, mikor a szölk — elég tapintatlanul — így szölköt hozzá:

— Berkes Gyulának megmondhatnád, hogy látogatásán megírhatnád.

— Ugy lesz! Megmondom.

Mintha mosolygott is volna hozzá. Fájó mooly volt az, de amelyet a szölk észre nem vettek, isz a hangja sem rezektetett.

Aztán ott hagyta öket.

ez a hazám, mit ezen szülőbirtokosoknak, az új vasút-hajtán, Mert ha eddig egy véka gyümölcsöt 1 frt 50 krért adtak el, ha vasutat lesz, annak 2 frt lesz az ára. És az nem a gazdának lesz igazi áldás, hanem a szegény embernek, ki ebből szerzi meg a mindennapi kenyeret . . .

Monjunk tovább, Fáj a fogunk a szolgabírói székhelyre, mondjuk ki magyarárn. Nos, ha Kuszentmárton a Tisza-zágnak az a legnépesebb és legnagyobb intelligenciával bíró községe az összes községek vasút által lesz összekötve, ha a közlekedés, a kereskedelmi élet sulypontja ide nehezedik, egy percig sem állhat fenn az, — az akkor feltétlenül visszasz állapott, hogy a sasi, vagy ughi ember Tisza-Földvárra legyen kénytelen menni járhatatlan, rossz utakon, midőn Kuszentmártonba elbír és otlósobban. A Kuszentmárton —ugli vasut egy esapára megoldja azt az imáron más képpem meg sem oldható kérdést, a szolgabírói székhely fontos kérdés.

És ha mindezeket elfoglatlanul bíráljuk meg, nem félünk az eredménytől, mert az kizárólag csupán az lehet, hogy Kuszentmártonnak a létesítendő vasútra szüksége, igenis nagyon nagy szüksége van.

Elvesztettük önállóságunkat, eldobtuk magunktól az apánk által reánk hagyományozott jóainkat, két virágzó pusztánk megtagadt bennünket s mintha ebben a nagy zúr-zavarnak eszünknek vesztünk, ehányjuk magunktól önállóságunk romjait és haladunk lefelé a lejtőn . . .

Még most megállítunk és egy szökkenéssel ismét felemelkedhetünk a magasba. Mert nem kevesebbről van szó, hogy egy lépéssel, ezzel az egygyel ismét jótételjük a multak hibáit. Minden ember a saját sorsának kovása.

Kuszentmárton ma dönt a jövője felett.

Vajon öngyilkos lesz-e?

Tavaszi.

Megmoldul az ősternészek milliárdjai atomja, új hatalmas céleter kel a heverő rőkökben. Amint a száz verőny letűz a hómezőkre,

viszony bensőbb lett közöttük. És úgy érezték, hogy eddig ember nem képes elválasztani. — Miért? Nem nyitja meg az álma elűg garantált, hogy egy eszalott émlatnon. Evelyn a maga vágyait és oly egyszerűnek találta. Gyula csak most árulta el Evelynnek, hogy titokban már meg is kerte őt. És a szülők beleegyezésüknek adtak kifejezést. Ez még nagyobb ok arra, hogy a szülők jogtalanságával dacoljanak. Dehát minden is all az jogtalanság. Gyula szegény fia nagyon nines, jó lesz tehát, ha szentán megéimí minket látogatásról. Ezt már újabbán adtak tudtára Evelynnek.

Szeregni Evelyn! Érezte, hogy állapota tarthatatlan. Most már érzésete jobban szerette Gyulát, kész lett volna inkább mindenre, csak hogy szülőt számbakban megrendítse. Sőt, hogy nem sokáig lesz, majd meg is a jó, az engedelmény leány szerepét játszan. Úgy látszott csak alkalom kellett ehhez, hogy kitérőn belőle az elrejtett fájdalom és keserűség.

Ejött az is! — Evelyn eldöntö, hogy Evelyn egy delután Evelyn egyedül maradt otthon. Ezen anyjának csak este várta a hazajövetelt. Őve volt tehát az egész háza. Készen emel nagyobb boldogság egy leányuk? Keil! Ez részben, boldogság az a rövid egyedüllet is csaknem minden lánynak. Ilyenkor azt a mama örökös szemel talál vannak. Ha virágokat szereti az otthon egyedül hagyott lánynak, azokkal bibelődik, sorbaszorgolja. Köni, világért sem köne. Oh az most a halos dolgot. De azért ott a nagy kőzet közele, hogy ha nem lehet találni, hogy a közeljövőben. No hogy tudni találni. Masok meg a eszesbesséti raskoztatja. Ezekben lel köivet.

És a szerelmény lánynak mit tesz? Azt amit

a fehért páncél enged keménységéből a életadó, termékenyítő medvére változva tünik el a fekete-humusz szomjas melyében, mely megdőlve, szívja magába a nedvet, a megpótlást, a életet.

Ha megérkezik a hó, az órák meg pihen megvárta az élet. A kényesdár magból elcsúszik a növény, áttört a földet és szorog felé feljut a föld színére, finom gyökereivel pedig lefelé kapaszkodik a fekete földbe. A sugar végzetesül a kibúvákat magoztatva, a rövid időn halvány zöld színe lesz a földfelületnek.

És a zöld színe a reményesség az igret. A gazdának emelkedő szívvel elfogadott lelek-képe tekint munkájának eredményére s megható hazudnak küld a nagy, mindegy urához, hogy ója a vetést minden romlásról, fagytról, fereglől, tüztől, vihartól, szárazságtól, jégveréstől, habortól . . .

Amit keze munkájával, homloka veretékével, ódado szorgalom az megmozgalt megmunkált, amit vetett áhítattal az Istennek való bizodalommal az emberek iránti jóindulattal, — vajjon lesz-e azon áldás? Meghozza-e a nyar az aratást olyan önmélt, mint amilyen remény-nyel kezesgett a munka igyekor, magpatnásnak, virágzóval füvalom legése idején, a virágzó tavasz.

Mert itt van a tavasz! Nem csak a föld regél, hanem az első kitérő fészak hírdeti, hanem eről beszél a rügyező erdő, a csobogó patak, eről beszél a sugárban fúró természet, az újjonzó madársereg, új dal énekelve újlejtőr, virásláról . . .

De szép a poézis, az álmódosít! Szeretnők fölviatni ezt a hanot, hynuszt zengeni a természet díkcs reméljéről, ha az örök költőnk a természet szavát bennünk újra a való életbe, a reális gondolkodás piacára.

A tavaszhoz valóban az a gondolat kél, mely leghamarabb elkalandoztat bennünket a virágos mezőkon, pedig a munka vár reánk, a munka, mely ellet, mely nevel, mely kepeist bennünket arra, hogy megálljunk az idők forgatgában, az emberiség föld küzdelmében.

S ha még a tavasz most szemléletűsünk tárgya, az nem az egyes ember tavaszra vonatkozó.

A nemzetek is van tavaszuk! Van a magyar nemzetek is tavasza, mely, úgy érezték, most van rügyezőben. Hosszú ideig bent, lenyögöttök erők furdának föl újra, forr minden rétege a társadalomnak s az a keres a meglétekezés, az alkotásokra, a fokozott erő teljes érvényesülése.

A megnakult területek, ahol a gondos keze az ügyesen előkészített talajba friss magvak vetett, csodamódra termik a legszebb gyümölcsöket s mutatják a legszebb eredményeket. Van gaz és dudva is elég, nem tagadjuk. Van gondatlan gazda s van hanyag kertész, — sőt van

Evelin. Az ablakban a függöny mögött melegen nézi a jász-kököket. Révedező tekintete csak ritkán kán veszi észre az ismerősk nyajas lüdvészlet.

Gyulára gondol. Hogy szenvedhet a szegény? Tudja magáról s úgy fáj neki, hogy olyan ritkán beszélgetnek egymással. Most mintha valami kimondhatatlan édes vágy szállná meg. Gyulát látni, vele beszélni, őt megvizsgálni ezt a harmas eld bevezett lélek szemel előtt.

Evelin eldöntö, hogy a hét este, Levélpapirt veti elő is írt. Nézzük csak mit?

Kedves Berkes Úr!
(Levélnél nem mert gyulázni.)

Ma délután 3/4 óra tartok várom. Besszéli valóm van Őnnel. Holnapi senki sincsen, csak a család, aki elvelet általában.

Düvözi Evelynje.
Beporzott. Borítéka tette és átadta a családnek. Csak mikor ez elfűtt az ablak alatt, akkor dobtok meg azon, hogy mit tesz. Ellen szegült a szülői parancsnak. Házhözök hívja a külföltre. E tétét szegyenletlen ömözga előtt. Evelyn gondolt a következőknek. Hátha kitűnő? Talán igen a eszélő? Vagy édes anyja előbb jó háza? Mindegy, így virágodtán magával, megérkeztek Berkes. Evelyn eldöb ment és a kerbe vezetve, ahol a kis pad szinte várta őket. Leültek! Ott szótlanok lettek-Pedig mennyi beszéli valójuk volt! Végre is Berkes kezdte meg a szót.

Evelin kérem, parancsára eljöttem. Nem kéréstől jöttem, mert szeretem. Úgy is szándékos volt Őnnel mielőbb találkozni, hogy tudtára adjam, hogy elutazom minden végleg. Már be

még egészen parig terültél is, melyhez nem tudunk elég munka készlet előt vetőmagot látni. Szerre sokféle kellett elfogadásni munkáját s egyszerre nem jó képes valamennyi terület munka alá előkészíteni.

De a tavasz erre is jó idősnek!
Látjuk, hogy merre van a terület, ahová a mag hűvös kell, merre van a mező, melyet fölvetni a szegény. Ki kell itenni a szoraszat gyökereitől, fel kell szántani a földet újra, s új friss magot kell bevetetni. A közeli nyárra talán megoldás a fáradságos munka a maga eredményét.

De nines okunk panaszokul a mi tavaszunkra.

Sokkal fényesebb ez, sokkal ragyogóbb, sem mint álmódni mertik valaha, szomorú időkben, lelket dermesztő nemzeti létünk szomorú idején.

Akkor a legjobbak sem hitték azt, hogy a bekövetkező tavasz ilyen fényes lesz. Nem hitték, hogy a nemzetben alól energia ilyen hatalmasan fog felbújni, hogy századok mulasztásait képes lesz pótolni néhány rövid évztel. Csodaszereink látszik a múlt embelei előtt ez az ábrédes, ez a fejlődés.

Az érezték, akik csak 40 évvel tudták visszafelé emlékezni, úgy látták a jelent, mint egy álmot, mint egy-egy ragyogó, mosoly álomképet, melyet ébren találtak maguk előtt elvonulni s melynek ok maguk is elő, szereplő alakjai, eszelekvő tényezői.

Mi ifjak gondol, akik a tavaszat élvezték, lelkünkben a vezetés jó gazda aggodalmait, reményeit, erőtök és jó sikerült, az aratásnak is sikerülne kell a itt az éri hatálatkon, a nemzetek, népek nagy Istennek kívül a saját kronékn is erélyesen közre kell működnie.

Most van az ideje a figyelemnek, az intésnek. Pusztuljon a gyom, a gaz, csak a tiszta kalásztenger álljon majdan a nemzet arató munkái előtt.

A zsendülésnek magpatnásnak, virágfázó futalmunka idején csak a gondolatok futnak el előttünk . . .

Március 15.

A magyar szabadság, a nemzeti újjászülés ezzen sofa el nem homályosuló napját, az ideit is, most minden évben, hagyományos kegyelettel ünnepeljük meg. Ez az a nap, amely a legkisebb zúgban, a hol még ki a verszett emberekől a hazafias, a diésű mult iránti kegyelet szent érzelme, tisztult szívvel és emelkedett hangulattal emlékeztet meg arról a diés napról, melynek parját egy nemzet történelme sem tudja felmutatni.

A Tisza-zágnak a mi tudomásunk szerint csak Tisza-Földváron és Kuszentmártonban

is adtam a lemondásomat. Istent látja lelkeimet hogy szeretnem talán észreterte jobban, mint eddig, de fáj nekem azt naponta kiált szomok, kel látnom az ablakában és nem tehetek ellene semmit. Fáj az is, hogy a jelenlétom egy eszal bekéjezők feloldása lehet. Talán á távolban megváltozik a szülők célja. Iri fogok nekik minden feléven. Hisz én Őt sofa felődni nem tudnám. — Úgy-e nem haragszik rá, hogy ezt megteszem?

— Nem, — felelte közöleg Evelyn én Őre haragudni nem tudnék sofa. Csodakéldj Őn úgy amint jó lelke diktálja, csak egy ismétlőn meg meg, hogy észretni fog a tavóban is!

— Szeretnem, meg elek.

Ezért megcsúnt a párbeszéd. Szótlanok lettek ismét egy delután, megpótlást hoztak egymásra. Szeregni. Gyulának vérezt a szíve, hogy itt kell hagyania ezt a gyönyörű teremest, aki vele érde, ő megérti, aki nem egyetér akaratlan árulta el, sőt szemérmes ártatlanságalmeg is vallotta, hogy az ő felesége lesz és senki másé.

Úgy szerette volna felfokolni a künnyeket, amik Evelyn szemében csillogtak. De most Evelyn szülők, hogy állnak ahhoz, az utazás részéről. Beszélgettek, és ez azt az idő eljárt. A napnak is már csak a végső szantár puskátek a fák lombján. Közéleget az alkony. Ők csak beszélgettek tovább. Vizsgálták, beözegítették egymást, amint ez a szerelmeknél szokás. Színtes segítették ebben nekik a búsan eszeigő mádrák, nem esoda hát, ha még a maga hazajövetelére megérkezők. És a pedig váratlanul, megjelentek, hogy ott állnak. Szeregni. Szeregni jött. Egyenesen csak dőltek tartott. Szeregni arrottak fel a maga előtt. Harag, nagy bosszúság

